Beantwoording technische vragen begroting 2025

gemeente Opsterland

Inhoudsopgave

1 Opsterlands Belang 1

1.1 SMART formuleren 1
1.2 Bedoeling en verwachting latere jaren 1
1.3 Jeugdraad i.r.t. doelstelling mienskip 1
1.4 Noodzaak herzien plan cybergevolgbestrijding 1
1.5 Herinrichting en verduurzaming gemeentehuis 2
1.6 Aanleg van nieuwe fiets- en voetpaden 2
1.7 Oude beleidsplannen nog passend? 2
1.8 Verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken 2
1.9 Het Andere Friesland 2
1.10 Inventarisatie en interventie sporten en bewegen 3
1.11 Ondersteuning peuter- en kleutergymnastiek 3
1.12 Definitie sporter 3
1.13 Lokale aanpak GALA i.s.m. dorpen 3
1.14 Monitor ‘Hervormingsagenda’ jeugd 3
1.15 Stoppen acties 4
1.16 Balans kosten baten sociaal domein 4
1.17 Risicoanalyse gezonde leefomgeving 4
1.18 Bloeizones 4
1.19 OWO-energiebureau 5
1.20 Kwijtschelding van afvalstoffenheffing 5
1.21 Fietspad Lippenhuizen-Hemrik-Wijnjewoude 5
1.22 Fietspad Wijnjewoude – Bakkeveen 5
1.23 Aanvraag CZ002 - Nieuwsbrief Algemeen Nederlands Persbureau 5
1.24 Aanvraag DV012 - formatie (bestuur)secretariaat 6

2 FNP 6

3 PvdA 6

3.1 Hoe realistisch zijn de onttrekkingen en stortingen van de reserves 6
3.2 Biodiversiteitsplan 6
3.3 Netto schuldquote 6
3.4 Ontwikkeling EMU-saldo 7
3.5 Grondslag meerjarenbegroting 7

4 CDA 7

4.1 Zwaartepunt informatieveiligheid/beveiliging 7
4.2 Tijdslijn planvorming "It Aventoer" 7
4.3 Beeld gewenste investeringen in buitensportaccommodaties 8

5 CU 8

5.1 Ontwikkeling apparaatskosten 8
5.2 Onderhoud bermen i.r.t. nattigheid 8
5.3 Bewoners initiatieven m.b.t. openbare ruimte 8
5.4 Overzicht buitensport accommodaties 8

5.5 Nationaal Isolatie Programma 9
6 GroenLinks 9
6.1 Jeugdraad 9
6.2 Participatie verordening 9
6.3 Meerjarenbegroting onderhoud wegen 9
6.4 Besteding opbrengst Toeristenbelasting 2024 9
6.5 Kosten voor toerisme en recreatie 10
6.6 Verordening Leerlingenvervoer 10
6.7 Laaggeletterdheid 10
6.8 Trend vroegtijdige schoolverlaters 10
6.9 Sportcentrum Kortezwaag 10
6.10 Participatiewet in Balans 11
6.11 Taakstelling statushouders in 2025 11
6.12 Dementievriendelijke gemeente 11
6.13 Residentiële jeugdhulp 11
6.14 Himmelploegen 11
6.15 Voedingsaanbod sportkantines 11
6.16 Onze energiebesparing 12
6.17 Energie opwek 12
6.18 Mutatie saldo Programma 7 Volksgezondheid en milieu 12
6.19 Tarief afval 13
6.20 Normvergoeding voor de opvang van Oekraïners 13
7 VVD 13
7.1 Noodpakket 13
7.2 Inzet ‘Ruimte voor Ruimte’ t.b.v. sloop 13
7.3 Slimme wegdekverlichting fietsroutes 13
7.4 Initiatieven Winkelcentrum Gorredijk 14
7.5 Visie netcongestie 14
7.6 Monitoring actieplan laaggeletterdheid 14
7.7 Effect en doelstelling energiebeperkende maatregelen 15
7.8 Kwaliteit lozingswater RWZI 15
7.9 Dorpsmolens 15
7.10 Mono-mest-vergisting/ biogas 16
7.11 Reactie schrappen NPLG 16
8 D66 16

1 Opsterlands Belang

1.1 SMART formuleren

Uit aanbiedingsbrief: “Doelstellingen en maatregelen zijn zo veel mogelijk smart geformuleerd.” Het ging met de betreffende motie om het smart formuleren van de effecten voor de inwoners op een wijze dat de raad ook kan beoordelen of de maatregelen efficiënt en effectief zijn geweest. Bent u nog in het ontwikkeltraject of is het “smart”- niveau in de huidige begroting wat u betreft het maximaal haalbare?
Antwoord: Het SMART formuleren is een continu aandachtspunt. Niet alle activiteiten zijn SMART te formuleren, omdat het effect van de activiteit niet exact meetbaar is. Dit speelt vooral bij die activiteiten waar het doel van het beleid is om een wijziging in houding en/of gedrag te bewerkstelligen.

1.2 Bedoeling en verwachting latere jaren

Uit raadsvoorstel: “Met uw besluit op de begroting 2025 neemt u alleen over de bedragen voor 2025 een besluit. Dat is niet zo voor de jaren 2026 tot en met 2028. Voor die jaren spreekt u uit dat het uw bedoeling en verwachting is dat de begrotingen van 2026 tot en met 2028 er zo uit zullen zien.”
Dat we de bedragen vanaf 2026 als doel en verwachting uitspreken, was die beschouwing voorgaande jaren ook zo beoogd?
Antwoord: Ja, dat is volgens artikel 190 lid 1 van de gemeentewet: *Het college biedt jaarlijks, tijdig voor de in artikel 191, eerste lid, bedoelde vaststelling, de raad een ontwerp aan voor de begroting met toelichting van de gemeente en een meerjarenraming met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren.*
Vervolgens is ook artikel 191 lid 1 van de gemeentewet van toepassing: *De raad stelt de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient*.
Het effect van beide artikelen is dat het college de begroting inclusief perspectief aanbiedt en dat vervolgens de raad de begroting voor het eerstvolgende begrotingsjaar vaststelt. Het perspectief is dus puur indicatief en geeft een doorkijk van hoe de begroting zich mogelijk zou kunnen gaan ontwikkelen met de kennis van het moment van opstellen.

1.3 Jeugdraad i.r.t. doelstelling mienskip

Pag. 7. Doelstelling “Versterken mienskip en vertrouwen in de overheid. Daarom in gesprek met de mienskip. ”Als maatregel hierop vragen we 3 adviezen van de jeugdraad, lezen we. Hoe weten we dat deze actie het juiste doel oplevert? Of zijn er nog andere acties die u neemt om de doelstelling te verwezenlijken?
Antwoord: We willen jongeren betrekken bij gemeentelijke plannen en besluitvorming door adviezen aan de jeugdraad te vragen. Op die manier willen we de afstand verkleinen tussen jongeren en de gemeente. Maar voor het succes zijn we afhankelijk van het enthousiasme van jongeren om deel te nemen aan de jeugdraad. Wel hebben wij een kinderburgemeester in Opsterland.

1.4 Noodzaak herzien plan cybergevolgbestrijding

Pag. 7 “We herzien het plan voor cybergevolgbestrijding en vormen een nieuw plan.” Wat zijn de voornaamste aspecten die herziening noodzakelijk maken?
Antwoord: We zijn steeds meer afhankelijk van onze informatiesystemen. We bewaren ook steeds meer informatie daarin. Dat maakt dat onze systemen steeds interessanter worden voor kwaadwillenden. Welke systemen wij gebruiken en de manier waarop wij deze gebruiken verandert continu door o.a. digitale ontwikkelingen. Hierdoor verandert ook de aanpak van kwaadwillenden. Dit maakt dat continue herziening van ons plan voor cybergevolg/incidentbestrijding noodzakelijk is om adequaat te kunnen reageren op eventuele aanvallen.

1.5 Herinrichting en verduurzaming gemeentehuis

Pag. 8. “We gaan het gemeentehuis herinrichten. Daarbij verduurzamen we het gebouw en we maken het geschikt voor eigentijds werken.” Wat is het probleem? Wat betekent hier het containerbegrip “verduurzamen”?
Antwoord: Het pand is meer dan 50 jaar oud. Momenteel voldoet het pand niet meer aan de behoeftes van de gebruikers: hybride werken, het integraal werken in verschillende samenstellingen en het werken op stilte plekken. Door de hokkerige wijze waarop het pand nu is ingericht is er een gebrek aan gedifferentieerde werkplekken. Omdat we het huidige pand willen blijven gebruiken (circulair gebruik) en niet opteren voor nieuwbouw zijn er wijzigingen nodig. Bij deze herinrichting wordt het gebouw zo aangepast dat dit voldoet aan de laatste inzichten op energieverbruik (licht, ventilatie, warmte, geluid). Bij de verbouw van het werkcafé bleek dat verschillende installaties niet voldoen aan de huidige eisen. Ook dit willen we nu aanpakken. Hiertoe wordt eerst een nulmeting gedaan zodat we een goede inschatting kunnen maken van benodigde werkzaamheden. Het is de bedoeling het pand zo aan te passen dat het toekomstbestendig is en weer jaren mee kan.

1.6 Aanleg van nieuwe fiets- en voetpaden

Pag. 16 “Fiets- en voetpaden. Het netwerk van fiets- en voetpaden heeft een belangrijke fijnmazige functie. Niet alleen voor wonen en werken. Maar zeker ook voor recreatie & toerisme in onze gemeente. We onderhouden de fiets- en voetpaden goed, zodat ze uitnodigen tot gebruik.” Stimuleert u ook de aanleg van nieuwe fiets- en voetpaden? En heeft u hier voorbeelden van?
Antwoord: Wij kijken voortdurend waar het netwerk verder kan worden geoptimaliseerd of uitgebreid. Een voorbeeld hiervan is de realisatie van de doorfietsroute Drachten – Heerenveen, die de dorpen Nij Beets, Tijnje en Luxwoude gaat verbinden. Daarnaast zijn we aan het verkennen wat de mogelijkheden zijn voor een route Bakkeveen – Veenhuizen en Drachten – Leek.

1.7 Oude beleidsplannen nog passend?

Pag. 16 “Evaluatie Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2010” We zijn nu 14 jaar later. Hoe weet u of de oude beleidsplannen nog passend zijn in 2025 en verder?
Antwoord: De beleidsuitgangspunten van het GVVP 2010-2020 kunnen we nog steeds goed gebruiken. We zijn al wel met de voorbereiding begonnen van nieuwe verkeersbeleid om deze weer up-to-date te maken; de Mobiliteitsvisie Opsterland 2025-2035. We zullen u hierover in de loop van 2025 informeren. Daarnaast zijn we bezig met het opfrissen van het beleid voor de gladheidbestrijding. Inhoudelijk verandert hier niet veel, maar het is goed om de uitgangspunten opnieuw te kalibreren met de nieuwste CROW-publicatie ‘Richtlijn organisatie en bestrijding wintergladheid 2024’.

1.8 Verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken

Pag. 28 “We verbeteren de fiets-, ruiter-, en MTB-netwerken in regionaal verband. “Dit gaan we blijkens de tekst meetbaar verbeteren. Deze actie staat al jarenlang in de begroting. Wat kunnen we dan in 2025 anders verwachten dan voorheen?
Antwoord: Momenteel wordt onder andere onderzocht welke mogelijkheden er zijn om een volgend deel van de recreatieve fietspaden rondom Bakkeveen en Wijnjewoude te herwaarderen. Daarnaast wordt er gekeken naar de mogelijkheden om een fietsstraat (een straat die is ingericht als fietsroute, maar waar nog wel auto’s mogen komen) bij Bakkeveen te realiseren.

1.9 Het Andere Friesland

“We zetten in op promotie, informatievoorziening en gastheerschap op regionaal niveau vanuit 'Het Andere Friesland'.” Gaat u dit dan anders doen dan tot nu toe inmiddels de Stichting “Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland”?
Antwoord: Voor promotie, informatievoorziening en gastheerschap wordt zowel ingezet op de regionale Stichting Toerisme Regiomarketing Zuidoost Friesland als op de provinciale destinatiemanagement-organisatie Merk Fryslân.

1.10 Inventarisatie en interventie sporten en bewegen

Pag. 29. “Er is een groep waarvan we niet weten of ze sporten, dit willen we inzichtelijk hebben. Het doel hiervan is om op basis van de verkregen data interventies op te zetten, waarmee wij meer inwoners kunnen laten sporten en bewegen.” Gaat het u om sporten of bewegen? In het verleden zijn ook interventies opgezet. Heeft u daar ook resultaten van?
Antwoord: Het gaat om beiden. Voor bepaalde groepen inwoners is (meer) bewegen al winst, terwijl andere groepen inwoners een stap kunnen zetten door 1x per week (of meer) te gaan sporten. Met de cijfers vanuit de jaarlijkse monitor van NOC*NSF en die van de GGD hebben wij een beeld van het sport- en beweeggedrag van onze inwoners. We zien dat inzet van buurtsportcoaches leidt tot hogere sportdeelname, bij zowel jong als oud. En bij deelname aan formele en informele sport.

1.11 Ondersteuning peuter- en kleutergymnastiek

Pag. 30. “Wij onderzoeken in 2025 hoe wij gymnastiek- en turnverenigingen kunnen ondersteunen in hun bestaan om peuter- en kleutergymnastiek te behouden. Het doel is om in elk dorp peuter- en kleutergymnastiek te stimuleren.” Waarom kiest u voor een specifieke sport? Waarom laat u dit niet gewoon aan de mensen zelf over?
Antwoord: Het staat inwoners vrij om zelf een keuze te maken. Tegelijkertijd, peuter- en kleutergymnastiek biedt jonge kinderen een belangrijke eerste kennismaking met beweging en sport. Het helpt hen spelenderwijs vaardigheden te ontwikkelen zoals balans, coördinatie en samenspel, onder begeleiding van een opgeleide trainer. Wij kiezen specifiek voor deze vorm omdat het laagdrempelig is en toegankelijk voor alle kinderen, ook uit gezinnen waar sport minder vanzelfsprekend is.

1.12 Definitie sporter

Pag. 30 Tabel beleidsindicatoren. Wat is de definitie van de sporter? Iemand die (op welke wijze dan ook) voldoende beweging krijgt of iemand die lidmaatschap betaalt aan een sportvereniging?
Antwoord: Een sporter is iemand die met enige regelmaat actief is met fysieke inspanning en vaardigheden. Dit gebeurt vaak in een competitieve omgeving of voor het plezier, volgens regels die door organisaties zijn opgesteld. Een verenigingslid betaalt lidmaatschap aan een vereniging, maar dat is geen garantie dat diegene met regelmaat fysiek inspanning van zichzelf vergt.

1.13 Lokale aanpak GALA i.s.m. dorpen

Pag. 37. “We werken samen met de dorpen aan een lokale aanpak.” Hoe weten we dat u daarin slaagt?
Antwoord: We weten of de samenwerking met de dorpen geslaagd is aan een goede relatie, samenwerking en communicatie met de dorpen. Dit merken wij aan het draagvlak voor de plannen in de dorpen.

1.14 Monitor ‘Hervormingsagenda’ jeugd

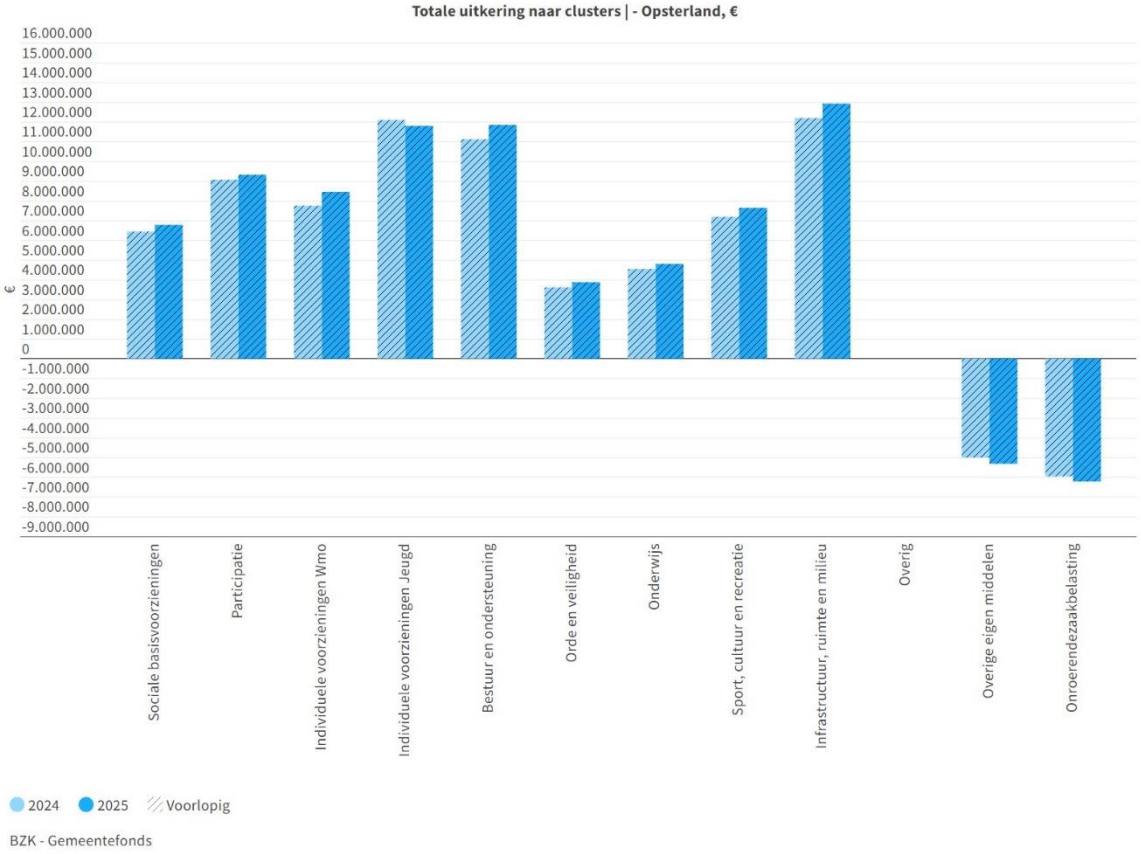
Pag. 39. “meten we de voortgang met de monitor ‘Hervormingsagenda’.” Kunt u ons laten zien hoe deze monitor eruitziet? Is dit een monitor die moet voorkomen dat we door de bomen het bos niet meer zien?
Antwoord: De ‘Hervormingsagenda’ bevat een groot pakket aan afspraken om de jeugdzorg te verbeteren. Er is afgesproken om de voortgang op de implementatie en het bereiken van de beoogde effecten te monitoren. In de afspraken monitor ‘Hervormingsagenda’ zijn de belangrijkste afspraken per thema van de Hervormingsagenda omgezet in indicatoren. Bijvoorbeeld ‘’Sturing op trajectduur’’, vanwege de toename hierop. De eerste monitor bij de Friese gemeenten is in juni 2024 uitgevoerd. In Friesland gebruiken wij de resultaten om te leren van andere gemeenten en om het regionale jeugdhulpbeleid hierop af te stemmen. Eind dit jaar hopen we als regio de eerste leerpunten met elkaar vast te kunnen stellen.

1.15 Stoppen acties

In de begroting worden geen acties of activiteiten benoemd waar u mee stopt. Er komt alleen meer bij. Stopt u nooit met acties omdat die te weinig opleveren?
Antwoord: We begroten alleen de nieuwe plannen, en niet waar we mee stoppen. In de jaarstukken geven we aan of acties zijn afgerond.

1.16 Balans kosten baten sociaal domein

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de uitgaven sociaal domein binnen de overeenkomstige toe te rekenen baten van het gemeentefonds rijksmiddelen blijven. Hoe zit dat in deze begroting?
Antwoord: Die informatie is niet exact beschikbaar. De middelen voor het sociaal domein maken onderdeel uit van algemene uitkering. In de algemene uitkering zijn een aantal clusters opgenomen die globaal overeenkomen met wat in de begroting 2025 onder sociaal domein wordt begroot.

1.17 Risicoanalyse gezonde leefomgeving

Pag. 46. “In 2025 gaan we onderzoeken hoe wij de leefomgeving gezond kunnen houden in de vorm van een risicoanalyse.” Wat moeten we ons hierbij voorstellen? Hoe weet u of dit gaat lukken?
Antwoord: De leefomgeving beïnvloedt de gezondheid. Een groene, beweegvriendelijke en veilige inrichting bevordert gezond gedrag en woonplezier. Een risicoanalyse helpt potentiële knelpunten in de leefomgeving te herkennen en te beoordelen. Dit stelt ons in staat om tijdig maatregelen te nemen, zodat de gezondheid van bewoners gewaarborgd blijft en waar mogelijk wordt verbeterd.

1.18 Bloeizones

Pag. 46. Waarom worden de bloeizones niet genoemd in thema “gezondheid en leefstijl”? Dit zijn veelal lokale initiatieven en kunnen met relatief weinig sturing van bovenaf bloeien

Antwoord: Activiteiten binnen de bloeizones zijn van de inwoners zelf, waarbij de gemeentelijke Begroting gericht is op activiteiten van de gemeente. Waar nodig en mogelijk ondersteunen wij hen. Er is goed contact met de drie bloeizones in Opsterland.

1.19 OWO-energiebureau

"We onderzoeken de mogelijkheden tot uitbreiding van het OWO-energiebureau Light, om meer inwoners snel en volledig te kunnen ondersteunen. "Welke problemen of ervaringen liggen hieraan ten grondslag?
Antwoord: Met het OWO-Energiebureau ondersteunen wij inwoners door hen te informeren, adviseren, faciliteren en begeleiden bij het verduurzamen van hun woning. Hiervoor zijn drie energieverkenners in dienst. De coördinatie van de vrijwillige energiecoaches van de drie gemeenten komt hier volgens planning vanaf januari 2025 bij. Op dit moment zitten de agenda's van de energieverkenners vrij vol met enkel huisbezoeken aan de doelgroep Lokale Aanpak Isolatie (LAI). Wij zijn nog niet gestart met grootschalige communicatiecampagnes, waardoor wij verwachten dat de lastiger te bereiken doelgroep nog volgt. Hier zal veel meer tijd voor ondersteuning van de energieverkenner in zitten. Wij verwachten dus dat er uitbreiding nodig is om alle inwoners binnen de doelgroep LAI tijdig te kunnen ondersteunen en tegelijkertijd de vrijwillige energiecoaches te coördineren.

1.20 Kwijtschelding van afvalstoffenheffing

Pag. 59. De kwijtschelding van afvalstoffenheffing. Wat betekent dit? Worden betrokkenen nog wel gestimuleerd minder afval te produceren?
Antwoord: Kwijtschelding van afvalstoffenheffing is een gemeentelijke regeling voor huishoudens met een laag inkomen en een laag vermogen (zie Aanvraag kwijtschelding gemeentelijke belastingen | Gemeente Opsterland). De kwijtscheldingen van het variabel deel, de container ledigingen, is gemaximeerd tot € 75,-. De betrokken huishoudens worden hiermee dus financieel gestimuleerd om minder afval aan te bieden.

1.21 Fietspad Lippenhuizen-Hemrik-Wijnjewoude

Pag. 90. "Vervangen fietspad Boerestreek, Binnenwij, Weinterp. Met het vaststellen van de perspectiefbrief 2024 is het vervangen van het fietspad Boerestreek Lippenhuizen, Binnenwei Hemrik, Weinterp Wijnjewoude in de begroting 2025 verwerkt. Door tijdig periodiek onderhoud uit te voeren worden de wegen zo lang als mogelijk in stand gehouden. Als een weg aan het einde is van de levensduur, is steeds meer onderhoud nodig. Dit brengt onevenredig veel kosten met zich mee. Op zo'n moment is het tijd om een weg te vervangen. Dit wordt gedaan door de weg tot aan het fundament weg te halen en weer op nieuw op te bouwen." Is het fietspad zodanig slecht dat alles eruit moet?
Antwoord: Niet alles hoeft eruit, maar delen van het fietspad zijn destijds mager aangelegd met soms maar een paar centimeter asfalt. Daarnaast ligt het fietspad op alleen een zandbed (en geen puinverharding) waardoor het nu nodig is om het fietspad (op deze delen) weer toekomstbestendig op te bouwen vanaf het fundament.

1.22 Fietspad Wijnjewoude – Bakkeveen

Pag. 91. Fietspad Wijnjewoude – Bakkeveen (utiliteitsfietspad) is deels gerenoveerd. Waarom staat restant (=nog het grootste deel) niet in dit overzicht, terwijl fietspad Lippenhuizen – Wijnjewoude er wel in staat?
Antwoord: De maatregelen aan het fietspad Wijnjewoude – Bakkeveen zijn bekostigd vanuit het onderhoudsbudget en zijn daarom niet opgenomen in het overzicht met investeringen.

1.23 Aanvraag CZ002 - Nieuwsbrief Algemeen Nederlands Persbureau

Pag. CZ002. Waaruit werden de kosten voorheen dan betaald en waarom kan dat nu niet meer?
Antwoord: De kosten werden voorheen uit het budget van communicatie betaald. Dit omdat de wekelijkse knipselkrant vroeger door communicatie werd samengesteld en daarvoor werden de

kranten gebruikt waarop communicatie geabonneerd was. Rond 2009 is het zelf samenstellen van de knipselkrant vanwege het vele werk en het reproductierecht gestopt. Toen zijn ook de abonnementen voor communicatie opzegt is overgestapt op de nieuwsbrief ANP. De kosten voor deze nieuwsbrief waren toen nog relatief laag. Ondertussen zijn we 15 jaar verder. Veel nieuws komt digitaal bijna direct beschikbaar. Bij diverse nieuwsmedia is ook het interessegebied in te stellen. Dit maakt dat het college de kosten niet meer vindt opwegen tegen de geleverde service. Dat gekoppeld aan het gegeven dat de overige kosten communicatie door inflatie zijn gestegen maakt dat als deze dienst wel moet worden afgenomen er budget bij moet.

1.24 Aanvraag DV012 - formatie (bestuur)secretariaat

Pag. DV012. Hoe kun je bepalen dat er (slechts) 12 uren te kort zijn?
Antwoord: Dat is het verschil tussen de formatie die in de begroting is opgenomen en het aantal contracturen van de medewerkers in kwestie. Dat verschil bedraagt 12 uur.

2 FNP

Geen vragen van de FNP-fractie ontvangen.

3 PvdA

3.1 Hoe realistisch zijn de onttrekkingen en stortingen van de reserves

Pag. 10: Wanneer je kijkt naar de mutaties van de onttrekkingen en stortingen van de reserves van 2023 (c.a. 2,5 miljoen euro), hoe realistisch zijn de getallen van deze begroting 250.000 euro dan?
*Antwoord: I*n de begroting staan de structureel geraamde stortingen en onttrekkingen aan de reserves.
Bij de jaarrekening wordt bekeken welke restantmiddelen er naar egalisatiereserves moet worden gestort en welke middelen er aan egalisatiereserves moet worden onttrokken.
Deze mutaties zijn niet te voorspellen en worden daarom bij aanvang van een begroting niet geraamd.

3.2 Biodiversiteitsplan

Pag. 50: In het najaar wordt het biodiversiteitsplan opgesteld met evt. maatregelen-/actieplan (€ 60.000, VJR 2024). Waarom wordt er in de begroting van 2025 geen rekening gehouden met e.v.t uitgaven welke kunnen voortvloeien uit dit actieplan?
Antwoord: Het biodiversiteitsplan wordt niet dit najaar opgesteld, maar na vaststelling van de begroting 2025 en daarmee in 2025. Maatregelen en het actieplan vloeien voort uit het biodiversiteitsplan en volgen dus later. Dan is er inzicht in de kosten en kunnen deze meegenomen worden in de begroting.

3.3 Netto schuldquote

3.3.1 Gezonde netto schuldquote?

Pag. 64: Hebben wij op dit moment een gezonde netto schuldquote?
Antwoord: Op dit moment hebben wij een gezonde netto schuldquote, in de gewijzigde begroting 2024 is het percentage 14,4%.
Voor 2025 wordt een netto schuldquote verwacht van 36,6%. De schuldquote van Opsterland bevindt zich ruim binnen de in de theorie genoemde (en door de VNG gehanteerde) grens van 130%. In de tabel op pagina 64 staan de normen voor de verschillende kengetallen genoemd.

3.3.2 Is de netto schuldquote begrensd?

Pag. 64: waar sturen we op aan een percentage en wat is dit percentage?
Antwoord: We sturen aan op een percentage in categorie A <90% (minst risicovol).

Als de uitkomst van één van de kengetallen uit de pas schiet, wil dat niet zeggen dat we financieel niet (langer) gezond zijn. Het is een mogelijke indicatie dat er (aanvullende) beheersmaatregelen moeten worden getroffen of herijkt.

3.3.3 Hoeveel ruimte is er voor een gezonde netto schuldquote?

Pag. 64: Hoeveel ruimte is er de komende jaren, rekening houdend met de aangekondigde kortingen op het gemeentefonds voor krediet aanvragen om de netto schuldquote gezond te houden. In Euro's en percentages?
Antwoord: Komende jaren stijgt de netto schuldquote naar verwachting naar ongeveer 50%. Vooralsnog is er de komende jaren voldoende ruimte om de netto schuldquote gezond te houden.

3.4 Ontwikkeling EMU-saldo

Pag. 100: Hoe realistisch is de voorspelling/berekening op het EMU-saldo in de meerjaren begrotingen gezien de voorspellingen/berekeningen in eerdere begrotingen?
Antwoord: Tot en met 2028 is het EMU-saldo negatief. Dit wordt veroorzaakt door een combinatie van grote investeringen in deze jaarschijven en negatieve begrotingssaldi. De realiteit van deze voorspelling moet blijken bij de verantwoording over het jaar 2025 wanneer bekend is in hoeverre de geplande investeringen doorgang hebben gevonden. Het jaarlijkse aandeel in het EMU-saldo van de decentrale overheden is gesteld op 0,4%. Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

3.5 Grondslag meerjarenbegroting

Op welk scenario zijn deze meerjarenbegrotingen gebaseerd, Slechtweer scenario, mooi weer scenario, bestendig weer scenario?
Antwoord: De meerjarenbegroting is gebaseerd op realistische aannames. Het perspectief is gebaseerd op de cijfers uit de meicirculaire die ook in de perspectiefbrief al zijn gepresenteerd. De overige overwegingen hierbij zijn verwoord in de inleiding.

4 CDA

4.1 Zwaartepunt informatieveiligheid/beveiliging

Prog. 0 Pag. 7: In 2025 richten we ons op doorontwikkeling naar een toekomstbestendige privacy- en informatiebeveiligingsorganisatie. Er zijn hier onzes inziens een aantal vlakken waarop gestuurd kan worden:
1. Security/privacy, alles zo goed mogelijk dichttimmeren en aan de wet voldoen
2. Werkbaarheid, hoe is het voor de medewerkers (en misschien ook raadsleden) nog werkbaar te houden. De balans tussen alle technische barrière en het te verwachten gedrag van de medewerker
3. Geld, welke middelen kun en moet je inzetten
De vraag waar ligt het zwaartepunt voor onze gemeente en verwachten we daarmee binnen de marges van aanvaardbare risico's te zitten aangaande informatieveiligheid/beveiliging?
Antwoord: Het zwaartepunt ligt in het bijeenbrengen van de dagelijkse praktijk van onze medewerkers binnen alle domeinen van de gemeente en het implementeren van technische en organisatorische maatregelen die o.a. vanuit wettelijke kaders worden gesteld. Dit vergt bewustwording van het belang van veilig werken binnen de verschillende organisatielagen, rolduidelijkheid, het nemen van eigenaarschap en het overbruggen van het gat tussen techniek en de praktijk.

4.2 Tijdslijn planvorming "It Aventoer"

Prog. 4 Pag. 24 Uitvoering IHP. U geeft aan dat u verder gaat met de planvormig voor "It Aventoer" in Langezwaag. Is hier nu ook een concrete tijdslijn aan te koppelen qua activiteiten en daadwerkelijke realisatie?

Antwoord: Het schoolbestuur en de plaatselijke belangen hebben als voorkeurslocatie De Boenders aangegeven voor de nieuwbouw van de basisschool. Hier is nog geen concrete tijdlijn aan gekoppeld, want voor deze voorkeurslocatie moet eerst planologische medewerking worden verleend door de provincie. Bestuurlijke heeft de provincie aangegeven in te kunnen stemmen met de locatie aan De Boenders.
Nu wordt het proces vervolgd door een 'omgevingstafel' te vormen voor deze locatie. Nadat dit proces is doorlopen kan het schoolbestuur de ontwerpfase opstarten. Het bouwkrediet wordt na de ontwerpfase aangevraagd bij de gemeenteraad. Met het bouwkrediet kan de realisatiefase worden opgestart.

4.3 Beeld gewenste investeringen in buitensportaccommodaties

Prog. 5, pag. 29. In 2025 hebben wij de benodigde en gewenste investeringen in buitensportaccommodaties tot en met 2040 in beeld gebracht. U geeft aan dan ook alle wensen van verenigingen in beeld te hebben. Gaat het hierbij dan ook om wensen als inruilen van gras voor kunstgras? Door toenemende weersextremen is deze wens noodzakelijkerwijs groter geworden bij diverse verenigingen.
Antwoord: Ja, we hebben ook de wensen van verenigingen in beeld voor het inruilen van gras voor kunstgras.

5 CU

5.1 Ontwikkeling apparaatskosten

Prog. 0 - Pag. 8. - De apparaatskosten zijn in 5 jaar tijd met €324 per inwoner gestegen? Kun aangegeven worden waar de stijging inzit? Of is dit alleen loonkosten?
Antwoord: Apparaatskosten omvat zowel personeel als de exploitatiekosten (inclusief gebouwkosten zoals energie). Zowel de loonkosten als de exploitatiekosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Dit primair door de forse inflatie van de afgelopen drie jaar.

5.2 Onderhoud bermen i.r.t. nattigheid

Prog. 2 - Pag. 17. - 2024 is ook een heel nat voorjaar maar ook een nat jaar, zijn de bermen voor de komende jaren goed beschermd n.a.v. de eenmalige verhoging van het budget en de uitgevoerde werkzaamheden? Of kunnen wij hier in de nabije toekomst een extra vraag verwachten, het klimaat wijzigt?
Antwoord: Langs negen wegen buiten de bebouwde kom - waar veel bermschade voorkomt - zijn recent en worden de komende jaren maatregelen getroffen om bermschade te voorkomen. U bent hierover op 4 oktober geïnformeerd met een brief over het onderzoek naar de bermschade. Uw vraag en deze brief hebben elkaar gekruist.

5.3 Bewoners initiatieven m.b.t. openbare ruimte

Prog. 5 - pag. 28 - Openbare ruimte en onderhoud geeft ruimte voor initiatieven van inwoners. Gebeurd dit en zijn er voorbeelden te noemen?
Antwoord: Ja, dit gebeurt regelmatig. Een voorbeeld hiervan is het aanstaande asfaltonderhoud aan de Hegedyk in Langezwaag. Daar wordt het onderhoud gecombineerd met een initiatief van de omwonenden. Mede daardoor komt er nu een inrichting als 60 km/uur gebied. Daarnaast zijn er diverse losse initiatieven die worden gesubsidieerd door de gemeente. Voorbeelden hiervan zijn de plaatsing van de bloembakken aan de Weibuorren in Wijnjewoude en de realisatie van het kabouterpad in Luxwoude.

5.4 Overzicht buitensport accommodaties

Prog. 5 - Pag. 29 - Wanneer in 2025 kunnen we het investeringen overzicht buitensport-accommodaties verwachten? En de daarbij behorende voorstellen?
Antwoord: We verwachten in het derde kwartaal het overzicht aan u te aanbieden.

5.5 Nationaal Isolatie Programma

Prog. 7 - Pag. 47 - De uitkering Nationaal Isolatie Programma, slecht geïsoleerde woningen? Wordt hier al volop gebruik van gemaakt? Zo ja wordt ook in kaart gebracht wat de besparingen zijn, zodat dit meegenomen kan worden in het behalen van de gemeentelijke doelen?
Antwoord: Er wordt veel gebruik gemaakt van de Lokale Aanpak Isolatie. Tot nu toe (7 oktober 2024) zijn er 168 aanvragen bij ons bekend, waarvan 11 aanvragers ook gebruik hebben gemaakt van de provinciale plus van € 2.500. De oppervlaktes van de uitgevoerde maatregelen worden in kaart gebracht. Het treffen van isolatiemaatregelen heeft een positief effect op het verminderen van de warmtevraag. Het exacte effect of besparing brengen wij niet in kaart. Dit is namelijk afhankelijk van meer factoren, zoals het huidige energieverbruik, de algehele staat van de woning, de manier van ventileren en het 'energiegedrag' van de bewoner. Het effect zien wij alleen terug in de verbruikscijfers van Liander, die jaarlijks worden vrijgegeven en worden verwerkt in de cijfers van bijvoorbeeld de regionale klimaatmonitor.

6 GroenLinks

Programma 0 thema Bestuur.

6.1 Jeugdraad

6.1.1 Is eerste jeugdraad bijeenkomst al geweest?

Antwoord: De eerste bijeenkomst met de jeugdraad is nog niet geweest.

6.1.2 Is de Samenstelling jeugdraad bekend?

Antwoord: In een informerende brief aan de raad (d.d. 16 juli 2024) hebben wij u meegenomen dat er drie enthousiaste kandidaten zijn. In het derde en vierde kwartaal zetten wij ons in om het aantal kandidaten te vergroten, zodat we een volledige jeugdraad kunnen opzetten. Wij informeren u eind 2024/begin 2025 over de stand van zaken.

6.1.3 Zijn de thema's voor advisering door jeugdraad bekend?

Antwoord: De samenstelling en thema's zijn nog niet bekend, vanwege de eerdergenoemde redenen.

6.2 Participatie verordening

Wat gaan we daarvoor doen? En wanneer?
Antwoord: Na vaststelling van de inwonersparticipatienota wordt de participatieverordening opgesteld, met als doel deze in het voorjaar van 2025 te bekrachtigen. In de participatieverordening leggen we in regels vast hoe inwoners, college van B&W en gemeenteraad betrokken worden bij gemeentelijke besluitvorming.

Programma 2 Verkeer en vervoer.

6.3 Meerjarenbegroting onderhoud wegen

Hoe zit het met de MJB voor onderhoud van onze wegen.
Is daar een planning op? Is die beschikbaar?
Antwoord: De beheergegevens van onze verharding bewaken wij in het beheerprogramma GeoVisia. Hierin kunnen wij zien wat de theoretische onderhoudsopgave is voor de komende jaren. Elk jaar kijken we naar deze theoretische opgave en ijken dit met de daadwerkelijke toestand van de weg op basis van de laatste inspecties en eigen kennis en ervaring. Dit resulteert in een uitvoeringsplanning voor het jaar daarop. U wordt hierover aan het einde van elk jaar geïnformeerd.

Programma 3 Economie.

6.4 Besteding opbrengst Toeristenbelasting 2024.

Pag. 21: Hoe is opbrengst uit de Toeristenbelasting dit jaar besteed in Opsterland?
Antwoord: De opbrengsten van de toeristenbelasting worden volledig gestort in de Reserve Toeristenbelasting. Vanuit deze reserve worden elk jaar uitgaven gedaan ten behoeve van de

doelstellingen binnen het thema Recreatie en Toerisme. Het boekjaar 2024 is nog niet afgesloten. In de jaarrekening 2024 komen we terug op de bestedingen vanuit de reserve Toeristenbelasting in 2024.

6.5 Kosten voor toerisme en recreatie

Pag. 32 De kosten voor toerisme en recreatie (177k) komen uit de reserve voor Toerisme en recreatie. Kan een uitleg worden gegeven welke kosten dit zijn?
Antwoord: Vanuit de Reserve Toeristenbelasting worden uitgaven gedaan ten behoeve van de doelstellingen binnen het thema Recreatie en Toerisme. Denk hierbij aan de financiering van gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Marrekrite, promotie, informatievoorziening en gastheerschap, subsidiëring van evenementen en personele kosten.

Programma 4 Onderwijs.

6.6 Verordening Leerlingenvervoer

Verordening Leerlingenvervoer: Wat houdt het nieuwe model van de VNG globaal in en wat zijn de implicaties?
Antwoord: De modelverordening is een handreiking voor gemeenten, zodat zij hun verordening kunnen actualiseren. De wetgeving en de jurisprudentie op het terrein van leerlingenvervoer zijn sinds 2020 niet inhoudelijk gewijzigd. Voor het beleid van gemeenten heeft de nieuwe modelverordening meer ruimte om lokale inkleuring te geven.

6.7 Laaggeletterdheid

6.7.1 Als bekend is dat in Opsterland 13% laaggeletterd is, op welke laagdrempelige manier wil de gemeente deze doelgroep bereiken?

Antwoord: De aanjager laaggeletterdheid, nu structureel ondergebracht bij de bibliotheek, coördineert overleg met ketenpartners om de doelgroep te bereiken. Voor iedereen is er het Taalcafé en het Digi-Taalhuis na inburgering. Programma's zoals ‘Voel je goed!’ bieden laagdrempelige toegang voor onze inwoners. Ook betrekken we werkgevers om via de werkvloer laaggeletterden te bereiken.

6.7.2 Hoeveel laaggeletterden worden jaarlijks in Opsterland vooruitgeholpen door bijvoorbeeld Digi-Taalhuis en andere programma's?

Antwoord: Het aantal laaggeletterden is moeilijk vast te stellen omdat laaggeletterdheid vaak niet expliciet wordt geregistreerd. Het Digi-Taalhuis is opnieuw opgestart, en er zijn vrijwilligers en enkele aanmeldingen in behandeling. Programma's zoals het Taalcafé en ‘Voel je goed!’ bieden alternatieven voor wie niet binnen de strikte kaders van de financiering valt.

6.7.3 En hoe hoog is het animo onder nieuwkomers om mee te doen?

Antwoord: Nieuwkomers kunnen deelnemen aan het Digi-Taalhuis zodra ze volledig zijn ingeburgerd. Tijdens hun inburgering krijgen ze al taalonderwijs, wat hun interesse in verdere deelname kan versterken.

6.8 Trend vroegtijdige schoolverlaters

Pag. 25 voortijdige schoolverlaters… Beleidsindicatoren. Staan nu op 2,2%. Sterk stijgende trend. Is er analyse beschikbaar?
Antwoord: In de raadsbief van 14 mei 2024 wordt de raad geïnformeerd over onder andere het aantal voortijdige schoolverlaters in Opsterland. Meer informatie, inclusief de analyse, is terug te vinden in het Regionaal Jaarverslag Doorstroompunt Startwijzer 2022-2023.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

6.9 Sportcentrum Kortezwaag

Loopt Sportcentrum Kortezwaag nog volgens het begroot bedrag dat door de gemeenteraad is vastgesteld?

Antwoord: Ja, op basis van het werk dat tot nu toe is gedaan en de plannen voor de rest van het project, blijft de bouw van het Sportcentrum Kortezwaag binnen het budget dat de gemeenteraad heeft goedgekeurd. Daarnaast is er extra geld gekregen via een DUMAVA-subsidie. Dit geld wordt gebruikt om het bestaande deel van het complex duurzamer te maken.

Programma 6 Sociaal Domein.

6.10 Participatiewet in Balans

Pag. 35 Welke gevolgen heeft de Participatiewet in Balans voor de gemeente Opsterland, financieel en in de uitvoering?
Antwoord: De OWO-gemeenten onderzoeken momenteel de gevolgen van het Wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Dit wetsvoorstel is nog niet vastgesteld en de invoering is uitgesteld tot 1 juli 2025. De VNG heeft geconcludeerd dat meer maatwerk in de uitvoering extra personele inzet vereist. Ook de financiële impact is nog onduidelijk en wordt verder onderzocht in OWO-verband.

6.11 Taakstelling statushouders in 2025.

Wanneer wordt de nieuwe taakstelling statushouders in 2025 voor onze gemeente bekend gemaakt?
Antwoord: We ontvangen in het najaar (meestal in november) de nieuwe taakstelling voor het eerste half jaar van 2025 In april ontvangen we meestal de taakstelling voor de tweede helft van het jaar.

6.12 Dementievriendelijke gemeente

Pag.36 Met welke organisaties heeft de gemeente contact m.b.t. een dementievriendelijke gemeente?
Antwoord: In de aanloop naar een dementievriendelijke gemeente is er contact geweest met Alzheimer Nederland, de Odensehuizen, de andere OWO-gemeenten, casemanagers dementie, de thuiszorg en de Praktijkondersteuners ouderen van de huisartsen.

6.13 Residentiële jeugdhulp

6.13.1 Referentie jaar vermindering van residentiële jeugdhulp

Pag. 38. Waarom is 2023 gekozen voor vergelijking bij de vermindering van residentiële jeugdhulp?
Antwoord: In 2023 is de landelijke Hervormingsagenda Jeugd gestart. Eén van de opgaven is het terugdringen van jeugdhulp met verblijf (zgn. residentiële jeugdhulp). Om die reden zetten we in Friesland vanaf eind 2023 in op het voorkomen en terugdringen van residentiële jeugdhulp.

6.13.2 Wat was het gebruik in 2023?

Antwoord: Het gemiddelde aantal jeugdigen met verblijf was 53 in 2023. Voor verdere gegevens verwijzen we naar de monitor Sociaal Domein 2023 onder het kopje ‘Jeugdhulp met verblijf’.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

6.14 Himmelploegen

pag. 45. Hoe gaat het met de himmelploegen? Stavaza nu er statiegeld op blik en petfles is? Heeft dat invloed?
Antwoord: Het gaat goed met de himmelploegen. Recent is er ook een himmelploeg in Langezwaag gestart met tien vrijwilligers. Van de himmelploegen krijgen we terug dat er met name minder blikjes in de openbare ruimte liggen.

6.15 Voedingsaanbod sportkantines

Pag. 46 Hoeveel sportverenigingen hebben nu gezond voedingsaanbod in kantine?
Antwoord: Elf verenigingen zijn gestart met een gezond voedingsaanbod. Deze kantines mogen nog niet de officiële titel Gezonde Kantine dragen, maar zij hebben wel de eerste stappen hiernaartoe gezet. Naar verwachting mogen de eerste kantines zich Gezonde Kantine noemen in de loop van 2025.

6.16 Onze energiebesparing

Pagina 47 Hoe omvangrijk is onze energiebesparing nu in 2024?
2026 100.000 2035 150.000
Antwoord: In het coalitieakkoord 2018-2022 'Brêge nei de takomst' is het totale energieverbruik van gemeente Opsterland ingeschat op een equivalent van 600.000 MWh, of te wel 2.160 TJ met een verdeling van het gebruik in 1/3 door woningen, 1/3 door bedrijven en 1/3 door mobiliteit (exclusief snelweg). In onderstaande tabel zijn de verbruiksgegevens van 2018 (begin coalitieperiode) en 2022 opgenomen. Dit zijn de meest recente volledige cijfers. Veel verbruikscijfers zijn pas na ongeveer anderhalf jaar beschikbaar. Wat we wel kunnen zien is dat in de periode tussen 2018 en 2022 het totale energieverbruik met ongeveer 110.000 MWh omlaag is gegaan. Hiermee lopen we vooruit op de doelstelling van 2026 om 100.000 MWh te besparen.
Over 2023 hebben we wel de beschikking over het verbruik van woningen. Qua gasverbruik zat Opsterland op 14.300.000 m3 gas en qua elektriciteitsverbruik op 34.300.000 kWh. Dit laat, met name in het gasverbruik, nog een behoorlijke afname zien. Dit staat gelijk aan een afname van ongeveer 35.000 MWh equivalent die in onderstaand schema nog niet is meegenomen.

2018	*Bedrijven*	*Woningen*	*Mobiliteit*	
Gas (m3)	9.105.000	21.000.000		
Elektriciteit (kWh)	70.747.000	33.800.000		
TJ (totaal)	574	859	768	**Totaal**
Omgerekend naar MWh (totaal)	159.444	238.611	213.333	**611.388**

2022	*Bedrijven*	*Woningen*	*Mobiliteit*	
Gas (m3)	6.213.000	17.800.000		
Elektriciteit (kWh)	67.635.000	35.400.000		
TJ (totaal)	461	753	593	**Totaal**
Omgerekend naar MWh (totaal)	128.055	209.166	164.722	**501.943**

6.17 Energie opwek

En hoe is het nu (eind 2024) met de omvang van de opwek?
Zon? Wind? Gas?
Antwoord: De opwek van energie uit wind en biogas is nog te verwaarlozen en beperkt zich tot enkele kleine windmolens en mestvergisters bij individuele boeren.
De gerealiseerde opwek van energie uit zon is veel groter:

- Particuliere daken (kleinverbruik): 18.127.000 kWh. Dit is de afgelopen jaren sterk gestegen
- Zonnevelden hebben een totaal vermogen van 32.19 MW (als uitgegaan wordt van 950 vollast-uren, dan komt dit overeen met 30.580.000 kWh). Het vermogen is het afgelopen jaar gelijk gebleven, maar er zijn enkele initiatieven in ontwikkeling.
- Gemeentelijke gebouwen: 300.000 kWh (Wetterwille Gorredijk, De Wier Ureterp, Loods Ureterp).

Data van zonne-energie op grote daken (bedrijven e.d.) hebben wij op dit moment niet voorradig.

6.18 Mutatie saldo Programma 7 Volksgezondheid en milieu

P 50. Er staat: Het saldo van dit programma is in 2025 € 230.000 voordeliger dan in 2024
Kunt u dit toelichten?
Antwoord: Het moet zijn: € 28.000 voordeliger. Het verschil wordt veroorzaakt door de effecten van het nieuwe watertakenprogramma. Die zijn op het laatste moment nog toegevoegd. Deze geeft een nadelig effect van 202.000. Daarom bedraagt het resultaat dus € 28.000 volgens de tabel.

Paragrafen. Lokale Heffingen.

6.19 Tarief afval

Vraag: Waarom is gekozen voor verhoging van het vaste afval abonnement en niet per lediging (= vervuiler betaalt)?
Antwoord: Er is gekozen om voor 2025 nog het vaste deel van de afvalstoffenheffing te verhogen. In 2026 staat de beoogde invoering van Diftar+ gepland. Dat is ook het moment om de vaste en de variabele tarieven te herzien met als doel een nieuwe balans te bepalen tussen stimuleren van afvalbeperking, het betaalbaar houden en het voorkomen van een toename van zwerfafval c.q. afvaldumpingen.

Financiële Begroting.

6.20 Normvergoeding voor de opvang van Oekraïners

Op pag. 99 wordt iets gezegd over de normvergoeding voor de opvang van Oekraïners.
In het regeerakkoord van Den Haag staat dat van de gemeenten wordt verwacht dat zij van Oekraïners met een betaalde baan een vergoeding vragen voor de kosten van hun opvang.

6.20.1 Hoe wordt dit uitgevoerd in Opsterland?

Antwoord: Gemeenten hebben zes maanden de tijd om ‘’de vergoeding te vragen voor de kosten van hun opvang’’ te regelen. We gaan dit in OWO-verband uitvoeren en zijn voornemens om op 1 januari 2025 hiermee te starten.

6.20.2 Zijn deze aankomende inkomsten voor de gemeente of voor het Rijk?

Antwoord: De inkomsten uit de eigen bijdrage worden afgetrokken van het totale bedrag dat gemeenten ontvangen van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit bedrag is bedoeld om de kosten voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen te dekken. Dit betekent dus dat de aankomende inkomsten voor het Rijk zijn.

7 VVD

7.1 Noodpakket

Prog. 1. - Is het college ook van mening dat Opsterland meer voorlichting moet geven aan haar inwoners om essentiële voorraden aan te leggen zoals drinkwater, houdbaar voedsel en kaarsen, ingeval zeer ingrijpende noodsituaties zoals overstromingen, uitval netwerken en oorlog?
Antwoord: In Nederland worden inwoners al geïnformeerd over het hebben- en samenstellen van een noodpakket door de rijksoverheid en veiligheidsregio’s, ook in Friesland. In Opsterland hechten we belang aan het voorlichten en informeren van onze inwoners. Het voorlichten van onze inwoners over het hebben van een noodpakket nemen wij mee in onze communicatieplanning en laten wij jaarlijks terugkomen.

7.2 Inzet ‘Ruimte voor Ruimte’ t.b.v. sloop

Prog. 1. - Waarom wordt de maatregel ‘Ruimte voor Ruimte’ niet ruimhartiger en met minder zware eisen ingezet om leegstaande bedrijfsgebouwen/stallen te slopen o.a. in het kader criminaliteit bestrijding op het platteland?
Antwoord: Voor de ‘Ruimte voor ruimte’-regeling heeft de gemeenteraad een beleidskader vastgesteld. Binnen de beleidsvrijheid die daarin bestaat, gaan we ruimhartig om met de situaties die zich voordoen. Hierbij merken we overigens op dat we een eventuele verruiming in de provinciale regels graag zouden doorvertalen in onze eigen regeling.

7.3 Slimme wegdekverlichting fietsroutes

Prog. 2. - De Doorfietsroute Drachten – Heerenveen is een goed initiatief. Wordt er, om deze route veilig te maken, ook gebruik gemaakt van slimme wegdekverlichting op zonne-energie zoals in andere gemeenten steeds vaker al is te zien? Of geldt dit wellicht voor andere belangrijke fietsroutes in Opsterland?

Antwoord: In de dorpen zijn onze fietspaden voldoende verlicht. Buiten de bebouwde kom geven wij de voorkeur aan de natuurlijke duisternis. De nieuwe fietspaden die onderdeel worden van de doorfietsroute worden uitgevoerd in lichtkleurig materiaal waardoor het wegdek duidelijk zichtbaar is in het donker. Dit is een veilig alternatief voor verlichting. Wegdekverlichting op zonne-energie is een prachtig product, maar brengt aanvullende realisatie- en beheerlasten met zich mee.

7.4 Initiatieven Winkelcentrum Gorredijk

Prog. 3. - Gorredijk heeft een steeds kariger winkelbestand met enkele grote trekkers. In vergelijkbare dorpen in Fryslân worden rigoureuze initiatieven genomen om het winkelgebied een aantrekkelijk en modernere uitstraling te geven. Boven een verhoging van de vergoeding van centrummanager is er meer nodig om de kostbare en noodzakelijke aanpassingen te financieren in 2025. Welke initiatieven heeft het college en welke rol ziet zij voor zichzelf, ook rekening houdend met ideeën van de WHI?
Antwoord: In centrum Gorredijk gebeurt momenteel van alles. Er lopen diverse initiatieven om het centrum van Gorredijk een impuls te geven. Daarnaast is het College intensief in gesprek met de ondernemersvereniging WHI om tot meer toekomstige ontwikkelingen te komen. De ondernemersvereniging WHI is vooralsnog als eerste aan zet om te komen met een toekomstplan. Naar verluid zal dit in Q4 van dit jaar plaatsvinden. Op het moment dat dat plan er ligt gaan we gezamenlijk met de ondernemersvereniging WHI en andere stakeholders een route uitzetten hoe we het centrum van Gorredijk aantrekkelijke en moderner kunnen maken. Samen met ondernemers, inwoners, onderwijsinstellingen gaan we kijken naar lopende centruminitiatieven in bijvoorbeeld Wolvega en Surhuisterveen om te bezien hoe we die succesvolle aanpak in Gorredijk ook kunnen toepassen.

7.5 Visie netcongestie

Prog. 3. - In 2025 komt er een visie op de bedrijventerreinen in Opsterland. Op het ogenblik staan veel uitbreidingen op slot door de netcongestie. Komt het college in de aankomende visie bedrijventerreinen ook met suggesties om op korte termijn de netcongestie lokaal op te lossen?
Antwoord: In de visie worden geen concrete maatregelen opgenomen die op korte termijn de netcongestie oplossen. De netbeheerder Liander werkt aan uitbreiding van het netwerk, dit kan een verlichting geven op het elektriciteitsnetwerk. Helaas kregen wij enkele maanden geleden het bericht dat hun programma netuitbreiding “NuLelie” vertraging heeft opgelopen. In dit programma staan alle projecten van Liander om het net te verzwaren. Wij staan in nauw contact met de netbeheerder over de lokale situatie in Opsterland. Binnen de gemeenschappelijke regeling voor het bedrijventerrein Azeven zuid werken we aan een onderzoek waarbij een goed beeld ontstaat over de vermogensvraag van de bedrijven voor de nabije toekomst. De uitkomsten van het onderzoek bepalen welke vervolgstappen we als gemeente, bedrijven en netbeheerder kunnen nemen om het netwerk zo efficiënt mogelijk te gebruiken.

7.6 Monitoring actieplan laaggeletterdheid

Prog. 4. - Hierin staat als doel de taalvaardigheid te verbeteren. Er worden een aantal subdoelstellingen genoemd, waarbij 2025 het jaar is waarin een aantal zaken verbeterd moeten zijn. Echter, bij de vraag wat we daarvoor gaan doen staat dat er in 2025 de effecten van een aantal programma’s gemonitord en geëvalueerd gaan worden. In 2025 worden ook vervolgacties ingezet vanuit het Actieplan Laaggeletterdheid.
Doelstelling is toch om in 2025 al een aantal zaken verbeterd te hebben, dan zou er toch vòòr 2025 actie ondernomen moeten worden om te bekijken of bestaande programma’s effect hebben en eventueel bijgestuurd/verlengd o.i.d. te moeten worden?
Antwoord: Sinds 2017 werken we aan de geletterdheid in Opsterland. We hebben sindsdien per twee jaar een actieplan opgesteld. Momenteel voeren wij het Actieplan Laaggeletterdheid 2023-2024 uit. Dit plan evalueren wij aan de start van 2025. Op basis hiervan formuleren we een nieuw meerjarenplan Laaggeletterdheid. Dit plan valt onder de Lokale Inclusie Agenda.

7.7 Effect en doelstelling energiebeperkende maatregelen

Prog. 7. - Wat hebben maatregelen om minder energie (gas, water, elektrisch en diesel) en grondstoffen de afgelopen 5 jaar opgeleverd en welke taakstelling is er voor 2025?
Antwoord: Wij gaan ervan uit dat u doelt op de besparing van het gebruik van energie en grondstoffen door de gemeentelijke organisatie. In relatie tot de CO2-prestatieladder worden gegevens over gas-, elektriciteit- en brandstofverbruik sinds 2022 gemonitord (zie onderstaande afbeelding). Er is een besparing op het aardgas van 7% te zien en een besparing op het dieselgebruik van 40%. Voor het dieselgebruik is een duidelijke maatregel aan te wijzen, namelijk het overstappen op HVO100. Voor de overige besparingen zijn geen duidelijke maatregelen aan te wijzen. Het gebruik van water en grondstoffen wordt niet systematisch en op één plaats in de organisatie gemonitord. Het verzamelen van deze data kost veel tijd en het lukt niet om dat op dit moment in de beantwoording mee te nemen. Voor 2025 hebben we geen concrete taakstelling. Wel zijn er verschillende maatregelen die komend jaar worden uitgevoerd om energie te besparen, zoals het volledig overstappen op HVO100 en het verduurzamen van De Wier.

	2022	2023
TYPE EMISSIESTROOM SCOPE 1	**Heel jaar**	**Heel jaar**
Aardgasverbruik	137.644,0	127.983,0
Brandstofverbruik wagenpark - diesel	106.113,0	63.883,0
Brandstofverbruik wagenpark - benzine	1.001,4	222,9
Brandstofverbruik wagenpark - HVO	-	52.534,0
TYPE EMISSIESTROOM SCOPE 2		
Elektriciteitsverbruik - grijze stroom	-	-
Elektriciteitsverbruik - groene stroom	1.123.165,0	1.098.812,0
Elektriciteitsverbruik - wagens	-	5.220,9

7.8 Kwaliteit lozingswater RWZI

Wat denkt het college te kunnen doen aan de kwaliteit van het lozingswater op het boezemwater uit de RWZI in bijv. Gorredijk, nu blijkt uit studies dat reinigingsmiddelen en medicijnresten een reactie aan kunnen gaan waar PFAS-stoffen uit kunnen ontstaan. Dit ook gezien het voornemen om boezemwater te gebruiken voor het verhogen van het waterpeil in de zandwinplas op Oud Beets, welke in het waterwingebied ligt van drinkwaterbedrijf Vitens naast de zandwinplas.
Antwoord: De gemeente verzamelt het afvalwater in de gemeente en zorgt dat het aangeleverd wordt op de RWZI. Het Wetterskip Fryslân is verantwoordelijk voor de werking van het RWZI en de lozingen die vanuit de RWZI op het oppervlaktewater komen. We hebben regelmatig contact met het Wetterskip over de kwaliteit van het oppervlaktewater in onze gemeente en uit de metingen blijkt dat het oppervlaktewater voldoet aan de daarvoor gestelde normen. We zijn als gemeente niet bevoegd om de normen voor oppervlaktewater aan te scherpen.

7.9 Dorpsmolens

Is het college voornemens om dorpsmolens hoger dan 18 meter masthoogte toe te staan, om lokale energie coöperaties meer kansen te geven op succes? Bovendien kan het bij uitbreiding van dorpen zekerheid worden geboden op stroomaansluiting.
Antwoord: De overwegingen die in de vraag verwoord worden, herkennen we. Ons eigen beleid staat het op dit moment niet toe. Provinciaal beleid werpt ook een blokkade op voor dit soort molens. Aanpassing van ons beleid zal daarom niet leiden tot meer praktische mogelijkheden met dorpsmolens. Zonder voorafgaand gesprek hierover met de gemeenteraad zijn wij niet voornemens om meer mogelijkheden te creëren. Zodra de provincie meer ruimte biedt, kan het voor Opsterland een onderwerp zijn dat heroverwogen kan worden.

7.10 Mono-mest-vergisting/ biogas

In Opsterland zijn enkele lokale initiatieven voor mono-mest-vergisting in combinatie met de omzetting van biogas in groen gas. Welke actieve rol wil het college in 2025 bij deze initiatieven spelen om ook de RES-doelen in 2030 te kunnen halen?
Antwoord: De Regionale Energie strategie (RES) doelen betreffen de opwek van elektriciteit met zon en wind; de productie van biogas maakt daar geen onderdeel van uit. Er zijn twee Opsterlandse initiatieven voor mono-mestvergisting met verschillende modellen: WEN (centraal mestvergisten, stikstofstrippen en omzetten naar groen gas) en Agrigas Nij Beets (mestvergisters decentraal op de boerderijen al dan niet met stikstof strippers en centrale omzetting naar groen gas). Ze zijn onderdeel van een provinciale/landelijk studie. Bij ieder model wordt onderzocht wat de invloed is op emissies van o.a. methaan en ammoniak. De boeren krijgen voor deze studie subsidie voor aanpassingen aan de stallen en installaties e.d. De resultaten zijn van belang voor het verder stimuleren van groengas initiatieven in de provincie en daarbuiten. Op provinciaal niveau wordt de potentie voor groen gas verder onderzocht en is een werkgroep groengas actief die zich richt op het creëren van de juiste randvoorwaarden voor groengas-initiatieven. De gemeente zit in de werkgroep. De gemeente ondersteunt de twee initiatieven in Opsterland waar nodig en gepast door mee te denken en door procesondersteuning.

7.11 Reactie schrappen NPLG

Prog. 8. - Hoe gaat het college inspelen op het feit dat de huidige regering heeft besloten om het in de Begroting 2025 genoemde NPLG te schrappen?
Antwoord: Door het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) te schrappen en daarmee ook de miljarden uit het transitiefonds, zijn de doelstellingen niet bereikt. Het kabinet nam zich voor om deze opgaven op een andere manier te benaderen. Gevreesd wordt dat de knelpunten zich hierdoor in de toekomst zullen blijven voordoen. De toekomst moet uitwijzen of die vrees ook gegrond is.
Het NPLG was door het Rijk geïnitieerd om bottom-up oplossingen te vinden voor een groot aantal problemen en veranderopgaven in het landelijk gebied. Hierbij ging het om stikstof, maar ook over waterkwaliteit, over broeikasgassen en over natuurontwikkeling. Het NPLG, met in de slipstream daarvan het FPLG (Fries Programma Landelijk Gebied), beoogde middels “gebiedsprocessen” te komen tot gedragen en integrale oplossingen voor de uitdagingen die bestaan. Dit bevond zich nog in de startfase. Als gemeente hadden we een rol als gesprekspartner van provincie en Wetterskip, toen zij bezig waren (als verantwoordelijke overheden) met het op poten zetten van deze aanpak in Fryslân. In het gebiedsproces hadden we als gemeente waarschijnlijk ook als deelnemer aan tafel gezeten met vertegenwoordigers van de landbouw, de natuurorganisaties en eventuele andere grondeigenaren. We hadden binnen het NPLG geen rol als bevoegd gezag: de opgaven van het NPLG liggen in de bevoegdheid van Rijk, provincies en waterschappen.

Het Rijk heeft inderdaad afscheid genomen van de NPLG-aanpak. Het schrappen van het transitiefonds van €20 miljard ontneemt de landbouwsector een grote trigger om tot concessies bereid te zijn. Ook provincie Fryslân beëindigt het FPLG. Er bestaat overigens een mogelijkheid dat de provincie wel beperkt blijft inzetten op het continueren van de gebiedsprocessen, maar dat zal niet ondersteund zijn door substantiële transitiegelden. Zo’n gebiedsproces is alleen zinvol als de beoogde deelnemers aan die gebiedsprocessen daar ook heil in zien. Onze inzet zal daar dus voor een belangrijk deel van afhangen. Daarbuiten hebben we gelukkig tal van contacten met de verschillende partners en partijen die ook relevant zijn (waren) in het NPLG/ FPLG. Recent hebben we bestuurlijk gesproken met de drie bestaande Opsterlandse gebiedsinitiatieven, om dit alles met elkaar door te praten. De rol van een gemeente is hierin beperkt.

8 D66

Geen vragen van de D66 fractie ontvangen.